

Knud Fabricius: Skånes overgang fra Danmark til Sverige. I—III. (København: Schultz; Lund: Gleerup). 187, 278 og 268 s.

Da Knud Fabricius i 1952 som 77-årig udsendte tredje del af det i 1906 påbegyndte værk »Skånes overgang« blev det fra alle sider modtaget med største honnør. Både arbejdets lærdom og fremstillingens friskhed gjorde det naturligt, at værket ville blive søgt så vel af fagfolk som af det historielæsende publikum. I hvor høj grad dette har været tilfældet, fremgår af, at ikke blot tredje del, men også de to foregående nu er udsendt i fotografisk optryk. Her er ikke grund til påny at gå ind på værkets velkendte indhold, og med denne notits har hensigten kun været at henlede opmærksomheden på den mulighed, der nu er, for at anskaffe dette hovedværk som helhed.

Vagn Dybdahl.

Den danske Kirkes Historie. Under redaktion af Hal Koch og Bjørn Kornerup. V: *Johannes Pedersen: Pietismens Tid 1699—1746. Bjørn Kornerup: Oplysningstiden 1746—1799.* 505 s. (1951). — VI: *Hal Koch: Tiden 1800—1848.* 365 s. (1954). Gyldendal.

Første bind af den store danske kirkehistorie, Hal Kochs skildring af tiden indtil 1241, er tidligere blevet anmeldt i *Jyske Samlinger* (I, s. 236 f.). Det blev her fremhævet, at kirken i dette bind var fremstillet som et væsentligt led i samfundet, set i sammenhæng med den almindelige samfundstilstand og -udvikling. Derved fik skildringen en værdi for alle historisk interesserede, og man kunne håbe på, at denne linje ville blive fulgt i værkets følgende bind.

Siden er der udkommet to nye bind i det store otte binds værk, bind V og VI, dækkende tiden fra 1699 til 1848, næst efter middelalder og reformations-tid den mest grundlæggende tid i den danske kirkes udvikling. Kigger man nærmere på disse bind, kommer det til at stå klart, at værket ikke bliver af een støbning. Man kan, som en anden anmelder har gjort, beklage, at Hal Koch ikke skriver alle bindene. Det er Knud Hansen, der i *Højskolebladet* skriver: »Han har en usædvanlig evne til at skrive fortællende, fængslende og underholdende, samtidig med at man har en tryk fornemmelse af, at der er en solid videnskabelig basis under det, han fortæller.« Men man må ikke stille uopfyldelige krav selv til Hal Kochs arbejdssevne. Den solide videnskabelige basis, hvorom Knud Hansen taler, er for Hal Koch sikkert kun tilstede i den ældre middelalder og det 19. århundrede. Her har han selv forsket, og her har han haft den lykkelige lejlighed til at kunne holde øvelser med sine studerende med denne fremstilling for øje. Dertil kommer, at netop og kun disse tidsrum har tiltrukket Hal Koch ved deres indre rigdom som åndelige storhedstider.

Men selv om Hal Koch ikke selv kunne magte at skrive alle bindene, kunne han vel have gjort sig gældende som redaktør. Redaktionen har ikke været foretagsom — udover at fordele arbejdsopgaverne mellem forfatterne. Hist og her spørger man sig, om redaktørerne har fået læst bidragene ordentligt igennem. Hvorfor tager ellers Henrik Gerner afsked to steder (V, 208, 298), og hvorfor skal vi se på det samme ungdomsportræt af A. S. Ørsted i bind V (467) og VI (207)? Ligeftrem mystisk virker det, at den gendåb, som Hal Koch skildrer bind VI, s. 207, gentages s. 281, men den hellige handling foregår det ene sted i Lundehussøen, det andet sted i Lersøen. Mens dr. Kornerups fremstilling er forsynet med et forbilledligt noteapparat, er Johs. Pedersens og Hal Kochs afsnit kun udstyret med ret kortfattede litteraturhenvisninger. Og endelig er bil-